

Editörden

Editorial

N. Yasemin YALIM^a

Türkiye Biyoetik Dergisi TJOB'un 7. Cilt 2. Sayısı (2020 Yılı Yaz Sayısı)nı da kısa bir aradan sonra siz değerli okuyucularımızla paylaşıyoruz. Bu sayının giriş yazısında COVID-19'un ilk dalgasının hızını kaybettiğine, sonbaharda grip vakalarının ortaya çıkmasıyla karmaşıklaşması beklenen sürece nasıl hazırlanmamız gerektiğine ilişkin bazı değerlendirmeler yazmayı planlamıştım. Maalesef salgının yurt çapında büyük ölçüde kontrolden çıkması bu değerlendirmeleri geçersiz kıldı.

Salgın, savaş, açlık gibi olağanüstü durumlar, deprem, sel, heyelan gibi afetler olağan zamanlarda uygun bulunmayacak bazı kısıtlamaları ve kuralları haklı çıkarır. Bu haklılığın temelinde, söz konusu külfetlere katlanmanın olağanüstü koşulların giderilmesi ve yaşamın normale dönmesi ile sonuçlanacağı varsayımı bulunur. Bu varsayımın gerçekleşmesi için de onunla kesişen başka varsayımların doğru olması gerekir. Örneğin; aylarca evlerinden çıkmayan 65 yaş üstü bireyler, yöneticilerden onların bu fedakârlığını haklı çıkaracak önlemleri zamanında, etkili biçimde almalarını beklerler. Ya da haftalarca evlerine gitmeyerek sağlık hizmeti sunan sağlık profesyonelleri, toplumun öteki kurumlarının da görevlerini eksiksiz yaparak üzerlerine düşen yükü olabilecek en makul zamanda hafifleteceklerini düşünürler. Maskesini takan, fiziksel mesafeyi korumaya özen gösteren kişiler, aynı özeni başka kişilerin de göstereceğini varsayarlar ve bunun kendilerini koruyacağına inanırlar. Ancak ülkemizdeki COVID-19 salgınında bu haklı varsayımların gerçekleşmediği görülüyor. Çünkü salgının kontrolden çıkması ve yapılan fedakârlıkların bir anlamda boşa gitmesi, yetkili birimlerin doğru kararları, zamanında ve etkili biçimde almamaları nedeniyle oldu. Burada önleyici kurallara uymayan kişileri hoşgörmek gibi bir niyetim yok; ancak salgının boyutunu olduğundan önemsiz göstererek insanları hayatın normal akışına dönebileceklerine inandıran yetkili kurumların çok daha ağır bir sorumluluk altında oldukları kanısındayım. Bu sürecin etik açıdan değerlendirmesinin ayrıntılı bir biçimde ve çok yönlü olarak yapılması gerektiğine inanıyorum.

COVID-19 pandemisi bilimin, sağlık sisteminin ve iletişimin önemini çok açık bir biçimde ortaya koydu. Pandeminin toplumların gündemine getirdiği bir başka konu ise, tarım ve gıda sisteminin insan yaşamındaki önemi ve bu tür olağanüstü koşullardaki kırılganlığı oldu. Bugün İngiltere'de insanlar açlıktan söz ediyorlar; üstelik Afrika'daki açlıktan değil, kendi ülkelerindeki yoksul yörelerde, pandemi nedeniyle işsiz kalmış yurttaşlarının açlığından. Pandemiye birçok ülkenin ilk tepkisi temel gıda maddelerinin ihracatını yasaklamaktı. İnsanların ilk tepkisi ise marketlere koşup öncelikle dayanıklı gıda maddelerini stoklamaktı. Tüm bunlar göz önüne alındığında tarım ve gıda etiğinin önemi de ortaya çıkıyor. Türkiye Biyoetik Derneği'nin yürüttüğü bir AB projesi kapsamında kurulan Tarım ve Gıda Etiği Derneği bu alanda çalışmalarını yürütüyor. Türkiye Biyoetik Dergisi TJOB olarak önümüzdeki iki sayının sayfalarını tarım ve gıda etiği ile ilgili konulara açtık. Her iki sayının editörlüğünü de Tarım ve Gıda Etiği Derneği Başkanı Prof. Dr. Cemal Taluğ konuk editör olarak üstleniyor.

TJOB'un bu sayısında dört araştırma makalesi yer alıyor. TJOB 2019 Kış sayısında yayınlanan Sofi'nin Seçimi filmi üzerinde yapılan Eleştirel Anlatı Okuması üzerine bir deneme yazısını ise yine aynı bölümde yayınlıyoruz. Çalışmalardan üçü hemşirelerin etik tutumlarını, değer algılarını ve etik duyarlılıklarını konu

^aProf. Dr., Türkiye Biyoetik Derneği Başkanı ✉ yalimx001@yahoo.com

ediniyor. Bilgilendirmenin non-invaziv prenatal test hakkındaki görüş ve kaygılara etkisini inceleyen çalışma ise, sağlık alanında çalışan ve bu alan dışında çalışan kişilerde farklı bilgilendirme yöntemlerinin etkisini ele alıyor.

Her zamanki gibi keyifli okumalar dileklerle yeni sayıyı ilginize ve bilginize saygılarımla sunuyorum. TJOB'un yazı, görüş, haber ve eleştirilerinizi tüm okurlarımızla paylaşmak üzere beklediğini bir kez daha hatırlatıyor; sağlıklı günlere ulaşmayı diliyorum.

Prof. Dr. Neyyire Yasemin YALIM